

EMALi kuukirja järgmine number ilmub 2. septembril

juhatus: juhatus@maastikuarhitekt.ee

Maarja Gustavson (557 9979), Tanel Breede (521 7478)

Remi Kübar, Maali Roomet-Allese (5346 7009)

koordinaator: Reet Soans info@maastikuarhitekt.ee (5060 834)

kuukiri: Minea Kaplinski-Sauk minea@maastikuarhitekt.ee

JUULIS KUUKIRI PUHKAB

Käes on suur suvi ning nagu ikka, suunduvad nii EMAL kui kuukiri lühikesele puhkusele. Augusti alguses uut kuukirja ei ilmu ehk kohtume uuesti septembris.

Tasub aga meeles pidada, et hoogsalt on käima läinud **EMALi aastapreemiate konkurss**, kuhu saate oma töid esitada **11. augustini**. Kellel on plaanis maastikuarhitekti **kutse sügisvoorusele**, tasub juba samuti varakult plaane pidada, sest järgmise kutse andmise voo avaldusi võetakse vastu **9.-15. septembril** ning taotlemise infopäev toimub juba **5. septembril**.

Lisaks tasub aeg-ajalt kiigata [EMALi kodulehel](#) ning jälgida meid ka [FBs](#) ning [Instagramis](#), et aegsasti kõigi maastikuarhitektuuri uudistega kursis olla.

Kohtumiseni septembris ja seiklusrohket suve!

Jussi kanarbikunõmm

Foto: Minea Kaplinski-Sauk

Hoidke nüüd oma piip ja prillid ning otsige üles kõik oma paremad tööd, sest saame rõõmuga anda teada, et taas on avatud konkurss **Eesti Maastikuarhitektide Liidu aastapreemiad 2024**.

Aastapreemiate eesmärk on tunnustada väljapaistvaid erialaseid saavutusi ning kandideerima on oodatud terviklikud maastikuarhitektuuri teosed ja välisruumi kvaliteeti tõstvad teod. Teoseks võib seejuures olla näiteks avalikus kasutuses olev väljak, park, tänav, spordipark või mänguväljak, memoriaal vms kui ka privaatne aed või poolavalik ruum kortermajade ümbruses. Samuti võib esitada ajutisi lahendusi nagu sündmuste väliruumid, installatsioonid, alade vahekasutuse lahendused jne.

Tööde esitamise tähtaeg on 11. august 2024. Esitada võib varem nomineerimata teoseid perioodist 11. august 2019 kuni 11. august 2024. Töid võivad esitada nii eraisikud kui ka asutused [veebivormi](#) kaudu.

Esitatud kandidaatide seast valib nominendid ja preemiasaajad välja maastikuarhitektidest ja teistest ruumiekspertidest koosnev žürii. 2024. aastal kuuluvad žüriisse maastikuarhitektid Joanna Asia Milewska, Kristiina Kupper, Jekaterina Balicka ja maastikuökoloog Lauri Klein, varuliige on maastikuarhitekt Laura Männamaa.

Eesti Maastikuarhitektide Liidu aastapremia on rahaline, selle väljaandmist toetab Eesti Kultuurkapital.

Maastikuarhitektide Liidu, Arhitektide Liidu, Sisearhitektide Liidu, Kultuurkapitali arhitektuurivaldkonna aastapreemiate ning Maja ja Sirp ruumipublikatsioonipremia nominentide ja laureaatidega võib tutvuda kodulehel [arhitektuuripreemiad.ee](#) ja [kogumikes](#).

Täpsema info leiad [EMALi kodulehelt](#).

TÖÖKUULUTUS: Viljandi peaarhitekt-arhitektuuriameti juhataja

Viljandi linnavalitsus otsib oma kollektiivi visionääri, kes asuks juhtima arhitektuuriametit, oleks eestvedajaks linna arengu planeerimisel ja tagaks ruumilise arengu järjepidevuse. Kandidaadilt oodatakse kõrgharidust arhitektuuri või linnaplaneerimise erialal, vastavust arhitekt tase 7 või tase 8 kutsekvalifikatsiooni nõuetele, tugevaid juhtimis- ja esindusoskuseid, suurepärast suhtlemisoskust ja võimet töötada meeskonnas ning soovituslikult varasemat töökogemust avalikus halduses ja/või arhitektuuriga seotud valdkondades.

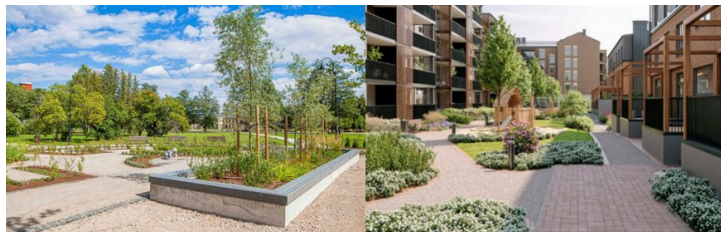
Kandideerimine avatud kuni **11. juulini**, lisainfo [SIIN](#).

Eesti Maastikuehitajate Liit kutsub ekskursioonile Lätti

EMELi selle aasta suverreis viib lõunanaabrite juurde Lätti, kus külastatakse Riia ning selle lähimbruse uusi parke, elamurajoone ning eraaedu. Reisi esimesel päeval külastatakse Läti ühe tuntuma maastikukujundusettevõtte Galantus omaniku eraaeda, Lindenholma uut elamurajooni Riias ning äsja valminud Uzvarsi parki ja selle ümbrust. Reisi teisel päeval sõidetakse Jurmala poole ning külastatakse renoveeritud Kemeru parki, Läti tuntuma arboristi Edgars Neilansi firma Labie Koki baasi Annas Koku Skola ning fantastilist eraaeda Jurmals. Ekskursiooni väljasõit toimub Tallinnast **16. augustil** kell 7 hommikul. Ekskursiooni hind mitteliikmele 225 €, millele lisandub ööbimine hotellis (ühene tuba 80, kahene tuba 50€/inimene). Lisainfo ja registreerimine kuni **16. juulini SIIN**.

UREHERIT linnafoorum Žõtomõris

UREHERIT ehk arhitektid Ukraina pärandi heaks: identiteeti ja mälu taasluues, on kolmeaastane Euroopa kultuuriprojekt, mille eesmärk on ehitada üles Ukraina pärandikaitse ja kultuurilistelt olulistest paikadest ning projektide taastamise kompetentsi. UREHERITi koosseisus toimub aastatel 2024-2025 kokku 4 linnafoorumit, millest kaks esimest leiavad aset **28.-29. septembril** ja **4.-5. oktoobril Žõtomõris**. Mõlemad foorumid ootavad osalema arhitekte, urbaniste, linnaaktiviste, kunstnikke, kohalikke elanikke, arhitektuuritudengeid ja teisi huvitatud osapooli. Osalemistaotlusi, oodatakse **30. juuliks**. Lisainfo [SIIN](#).

Planeeringu infomodeli analüüs ja prototüüp

Kliimaministeriumi poolt tellitud töö eesmärgiks on teha planeerimisprotsessiga seotud turuosaliste seas süsteemne tulemuslik detailanalüüs, mis võimaldab hinnata turu valmisolekut ja vajalikke muudatusi riiklikul ja kohaliku omavalitsuse tasandil planeeringute infomodelite kasutuselevõtuks planeerimisprotsessides ning planeeringu menetlusprotsessis, eelkõige detailplaneeringute kontekstis. Detailplaneeringute automaatkontrolli prototüübi I etapi tutvustus toimus 11. jaanuaril, II etapi tutvustus 11. juunil ning **mõlemad ettekanded on e-ehituse keskkonnas ka järelevaadatavad**. Täpsemalt loe [SIIT](#).

Maardu linnakeskuse avaliku ruumi arhitektuurivõistlus

Arhitektuurivõistluse eesmärgiks on leida terviklik ruumiline lahendus Maardu linnakeskusele kui Maardu esindusalale. Võistlusalasse kuulub Maardu peatänav – Kallavere asumis asuv Keemikute tn ja Vaba Aja Keskuse esine väljak. Ümberehituse eesmärgiks on linnaruumi muutmine praegusest lahendusest inimsõbralikumaks ja mitmekesisemaks, tänapäevaseks ja esinduslikuks avalikuks ruumiks, mis pakub meeldivat ja turvalist olemist ning tegevusvõimalusi igas vanuses inimesele igal aastaajal. Võistlustööde esitamise tähtaeg on **10. september**. Tööd esitatakse vaid digitaalselt [hankeregistri](#) kaudu. Samas saab alla laadida ka tingimused. Lisainfo [SIIN](#).

Foto: Maa-ameti fotoladu, 2024

Maakri kvartali arhitektuurivõistlus

Maakri kvartali arhitektuurivõistlus on üheetapiline avatud arhitektuuri ja planeeringuvõistlus. Võistluse eesmärk on saada parim linnaruumi ideelahendus, mille fookuses on loodava avaliku ruumi kvaliteet. Selleks määratakse olulisemad kujundus- ja arhitektuuritingimused avaliku ruumi ja hoonete kavandamiseks Tallinnas Maakri kvartalis, luues aktiivse, avatud, atraktiivse ja jalakäijasõbraliku tänavaruumi ning kujundades samas huvitava, ruumilt ja vormilt liigendatud ning lähi- ja kaugvaadetes mõjusa vertikaalse kompositsiooni, mis väärtustab „uue“ ja „vana“ visuaalset dialoogi Tallinna siluetis.

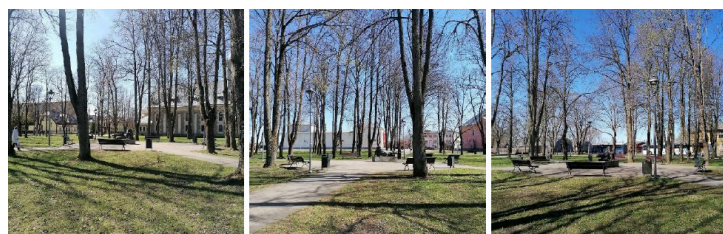
Võistlustööde esitamise tähtaeg on **28. augustil**. Lisainfo [SIIN](#).

Tapa Vabadussõja mälestusmärgi ideekonkurss

Ideekonkurssi eesmärk on leida sobivaim lahendus Vabadussõja mälestusmärgi rajamiseks Tapa linna Kirikuparki (Pargi 1a). Mälestusmärk püstitatakse Eesti Vabadussõjas 1918 – 1920 saavutatud võidu austamiseks ja jäädvustamiseks ja teemast tulenevalt peab ideelahendus olema esinduslik ja väärikas, kunstiliselt kõrgetasemeline ja ruumiliselt terviklik, mis arvestab ümbritsevat keskkonda ja rikastab Tapa linnaruumi lisandväärtusega.

Võistlustööde (sh mälestusmärgi maketi) esitamise tähtaeg on **12. septembril**. Lisainfo [SIIN](#).

VILNIUSE JA KAUNASE REISI MULJED

Lootusprojekt külastas ülenaabreid Leedus ning jagab ka meiega seda, millise mulje jättis neile kohalik maastikuarhitektuur ning linnakujundus.

Olime maikuu keskel Leedu kahes kõige suuremas ning rohelisemas linnas – Vilniuses ja Kaunases. Vilnius valiti 2025. aasta Euroopa roheliseks pealinnaks, kuna linn on näidanud viimase paarikümne aasta jooksul üles väga suurt pühendumust linnakeskkonna rohealade suurendamisel ning hooldamisel. Määravaks osutus Vilniuse selge ja kindel visioon, kuidas arenguga jätkusuutlikult edasi minna. Juba praegu on Vilnius Euroopa ja ka maailma üks rohelisemaid linnu. Vastavalt HUGSI uuringutele, kus analüüsiti erinevate linnade satelliitpilte, selgub, et Vilnius jääb rohealade osakaalult alla ainult Hollandi, Saksamaa ja Taani linnadele – Vilniuse kogupindalast moodustavad haljasalad 61%.

Vilniuse tänavatel jäid silma mitmed inimsõbralikud välisruumi rohelahendused, mitmerindeline istutusviis ning taimestiku tihedus ja lopsakus. Palju on vabakujulisi põõsasistutusi, mis tänu heale hooldusele tagavad kõigile liiklejatele nähtavuse ja eraldavad eri teedel liiklejaid.

Magistraaltänavate rekonstrueerimisel on suurte puude alla istutatud põõsad (fotod 1–3) ning puude vahekohtadesse paigaldatud rattahoidjad. Parkide servaaladel on samuti mitmerindeline haljastus (foto 4) – puude all eri kõrguses põõsaste read ja pinnakattetaimed – millega pargiruum on suletud ning kaitstud liikluse eest. Rohkelt kasutatakse pihlenelaid 'Sem', lumimarju, magesõstraid ja teisi vähenõudlikke taimi.

FOTOD 1–3: Suurte puude alla istutatud põõsad

Loodusmaja keskkonnateemalise kunstiteose konkursi

Riigi Kinnisvara koostöös Kliimaministeeriumiga kuulutas välja kunstikonkursi, et leida parim kunstiteose ideelahendus Loodusmaja kvartali esindusväljakule, mis rikastaks ümbritsevat keskkonda ja looks positiivset meeleolu Loodusmaja külastajatele. Oodatav kunstiteos peab olema seotud aktuaalsete keskkonnateemadega või väljendama inimese ja looduse suhet.

Kunstikonkursi raames otsitakse kõikidest külgedest vaadeldavat installatsiooni või skulptuuri. Loodav kunstiteos hakkab paiknema keskses asukohas Loodusmaja peasissepääsu esisel.

Osalemistaotluste ja kavandite esitamise tähtaeg on **18. septembril**. Lisainfo [SIIN](#).

FOTO 4: Parkide servaalade mitmerindeline haljastus

Rohealad jätvad hooldatud ja visuaalselt ilusa mulje seetõttu, et Vilniuses on koostatud kogu linna hõlmav niitmise plaan, kus on hoolikalt valitud, kus niita harvem, kus sagedamini. Seda plaani ka järgitakse, mitte ei nakatuta järjekordse rohekampaaniaga.

Kes juhtub sellel suvel Vilniusesse, sel soovitame külastada ka Vilniuse presidendikantselei parki, mis asub Vilniuse vanalinnas. Lihtsalt imetusväärne, kuidas vanade põlispuude alla on rajatud väikesed lilleniidud ja putukahotellid, mida raamistab madalalt niidetud muru, mis loob õitsvatele lilleniitudele ilusa raami (foto 5). Jälle kord kogesime, et esteetiline linnaruum loob visuaalselt nauditava elukeskkonna.

FOTO 5: Vilniuse presidendikantselei aed. Elurikkuse saarekesed püगतud murus

Uusarenduste jalgteed, rattateed ning hoonestus on üksteisest eraldatud põõsaste rida- ja lausistutusega (foto 6). Kohtades, kus on otsustatud vaheribadel muru kasuks (seda oli küll väga harva) on muru enamasti ära kuivanud. Põõsad aga saavad kenasti hakkama juba 0,8 m laiusel roheribal. Moodustuvad üksteisest eraldatud ja turvalised ning mugavad liikumise ruumid. Põõsaste lausistutused on uutes elamurajoonides nii jalgteede ja rattatee vahel kui ka nende kõrval asuvate majade ees. Valitud on lihtsad ja vastupidavad liigid, mis tekitavad liikumisteede ümber rohelised mitmeastmelised koridorid. Väga palju kasutatakse kohalikke liike ja kohalike puukoolide istikuid, mis siia kliimasse kõige paremini sobivad.

FOTO 6. Uusarenduste jalgteed, rattateed ja hoonestus on üksteisest eraldatud põsaste rida- ja erineva kõrgusega põsaste lausistutustega

Vilniuse vanalinna tänavate korrastamisel kasutatakse munakive ja siledapinnalisi graniitpätse (foto 7). Kõnnitee ääres munakivi ja keskel sile tasapind. Liikluse kiiruse reguleerimiseks on tee keskele laotud munakividest alad ehk nii autol kui jalgratturil on võimalik õiget kiirust valides sõita siledal alal. Vanalinna teenindav ja hooldav transport, mida meie kohtasime, oli väikesegabariidiline ja elektrimootoritel töötav. Rasked masinad lõhuksid teekatendi konstruktsiooni.

FOTO 7: Vilniuse vanalinna tänavate korrastamisel ja liikluse rahustamisel kasutatakse munakive ja siledapinnalisi graniitpätse. Munakividest saarekesed keset sõiduteed on nii ristmike ees kui ka pikematel teelõikudel kiiruse rahustamiseks

Muljetavaldav on Kaunase kuulus pika ajaloo jalakäijate tänav, Laisves (Vabaduse) puistee (fotod 8 ja 9), mille teljeks on ca 150 aasta vanune pärnaallee. Seda on korduvalt vastavalt vajaduste muutumisele rekonstrueeritud ja nüüdseks on 24-27 m laiune majadevaheline ruum jagatud jalakäijate, kergliiklejate ja teenindava transpordi vahel. Hoonete vahetus läheduses on tänavakohvikud ja kaupluste hajumisruumid.

Tänavarekonstrueerimisprojekti konkurss toimus 2004. aastal. Rekonstrueerimise autor, kuulus Kaunase arhitekt Šarūnas Kiaunė, suutis edasi anda oma linnanägemust ja rõhutada linna peatänavat tähtsust. Projekt hõlmas laiemat ala ehk ka kõrvaltänavaid. Loodetakse, et projekt realiseerub edaspidi täies mahus.

2016 – 2020. aastatel toimusid rekonstrueerimistööd tänav 1,3 km pikkusel põhiosal ning nende käigus vahetati maa-alused kommunikatsioonid, uuendati valgustus ja sademevete äravool, paigaldati kastmissüsteem, rajati tänaväärsetele platsidele purskkaevud ja lillepeenrad. Tänavakatteks paigaldati erineva suurusega rombikujulised graniitplaadid. 2020-2024 jätkusid rekonstrueerimistööd Laisves puistee 0,4 km pikkusel osal, mis asub ida pool Peaingel Miikaeli kirikut.

Rekonstrueerimist iseloomustab selge, põhjalikult läbimõeldud kontseptsioon ning kivatendi põhjalikult läbimõeldud paigaldusviis ja silmatorkavalt hea paigalduskvaliteet viitab projekteerimise kõrgele tasemele.

FOTO 8: Kaunase kuulus pika ajaloo jalakäijate tänav Laisves (Vabaduse) puistee

Tähelepanu vääriks on jalgrattatee markeering kirikuesisele sillutisel, kaevuluukide viimistlus, ühelt kivisuuruselt teisele üleminek, kaarjad äärekivid ning kergliiklusteede ja jalakäigu tsoonide kõrguslik tundlik eristamine (fotod 10–16).

FOTO 9: 1980. aasta jalakäijate ala kujundusest pärinevad puude ümbrised

FOTO 10: Kaunase jalakäijate tänaval näeme kivistendi põhjalikult läbi mõeldud paigaldusviisi ja silmatorkavalt head paigalduskvaliteeti, mis viitab projekti kõrgele tasemele

FOTO 14: Kõrguste vahed jalakäijate liikumise tasapinna ja kergliiklustee tasapinna vahel on laia äärekivi abil sujuvalt nulli viidud. Pööra tähelepanu äärekivi profiilile.

FOTO 11: Ristmik, kus kaks paralleelteed äärmiselt täpselt ühilduvad

FOTOD 15 ja 16: Rattatee markerimine segaliiklusega alal ning kaarjad äärekivid on vaatamisväärsus omaette!

FOTOD 12 ja 13: Jalakäijate liikumise tasapinna ja teenindava transpordi tasapinna erinevus on ca 1cm. Kõrguste vahed on väga tundlikult ühildatud laia ümardatud servaga äärekivi abil. Äärekivi ees on pilurenn, mida on võimalik ka kaarjalt paigaldada. Pööra tähelepanu sissesõidutee kivi profiilile! Tähelepanu väärivad ka kaevuluukide kivi vormist tulenev rombjas kuju ja selle katmine kõnniteekiviga.

Kokkuvõtteks – tundsiime Leedus lugupidavat suhtumist haljastusse ja nägime linnaruumi projekteerimise ja rajamise kõrget kvaliteeti. Kindlasti on linnaruumi süstemaatilisel korrastamisel abiks 2021. aastal koostatud „Vilniuse tänavadisaini juhend“.

Soovitame lisaks külastada Vilniuse botaanikaaeda, mis sel aastal saab 50-aastaseks. Botaanikaaias asub ka vaatamist vääriv jaapani aed. Vilniuse ülikooli botaanikaaed asutati 1781. aastal ning 240 aastaga on aiast saanud ülikooli ja Leedu pealinna kogukondade teaduse, haridus- ja seltsielu lahutamatu osa. Ajaloolised asjaolud on aga viinud selleni, et botaanikaaeda on korduvalt ümber paigutatud. Tänapäeval ootab see külastajaid ja osutab erinevaid teenuseid lausa kahes kohas: 191,5 ha suurune põhiosa (aastast 1974) asub Kairėnais ja 7,4 ha suurune väiksem osa Vingise pargis (aastast 1919). Aia kogupindala on 199 ha, mis teeb sellest ka Leedu suurima. Aed on samuti huvitav ajaloo huvilistele, sest Kairėnais asub see vanas mõisapaigas ja ka Vingise osakonnast ei puudu ajaloo jäljed.

Kersti, Olly ja Piret

5. juunil 2024